

čas obnaží i svůj neduh, nepřesnost (ze faktu nebo v popisu metodologie vědy), adepty pro tvůrčí přístupy však jistě přitáhne. V záplavě myšlerek dneška a skepse z domnělé průmíry racionality se těm, co si nedali znechutit radost z kontaktu s přirozeným světem, bude jevit sympatická snaha obhájit badatelství. „Dobrá věda hledá bez hněvu a zaujetí, co je a co není pravda, co je a není skutečné, co se stalo nebo nestalo, jaká je nebo není povaha jevů. Bez ohledu na to, zda je to příjemné či nepříjemné, milé či nemilé, zda se to komukoli líbí nebo nelíbí, hodí nebo nehodí.“ Věda a etika jsou sice dvě oddělené oblasti, ale zcela bez dotyku se nevyvíjejí. „Rozum bez srdce je nemoc. Srdce bez rozumu je totéž naruby.“ Citovat se nemá, pokud nechceme oslabit kontext, proto závěrem: o hvězdách, atomech, životě a vědcích si přečtěte sami, vřele doporučujeme.

Pavel Kovář

## METODICKÉ PŘÍRUČKY PRO OCHRANU PŘÍRODY

Skutečnost, že Český ústav ochrany přírody (dnes Agentura pro ochranu přírody a krajiny) vydává kromě jiných publikací řadu Metodika, není v uživatelské veřejnosti dostatečně známa — zejména proto, že distribuci (po vyžádání) zajišťuje pouze sám vydavatel. Protože o metodické pomůcky je velký zájem, chceme alespoň stručnou formou upozornit na dostupné příručky. Nejde o odbornou recenzi, ač je pravda, že některé z těchto publikací dávají znát, že kompilace či transponování metodik k dosud neprozkoušenému účelu byly „spichnuty horkou jehlou“. Nicméně, pokusy o zpřehlednění metodik a první přiblížení k nim lze obecně považovat za užitečné.

Petříček V. a kol.: *Metodika managementu ekosystémů v chráněných územích přírody* (stud. verze). ČÚOP, Praha 1993. 32 str.

Metodika je založena na konceptu fyziotypů (systém přírodních jednotek) odvozeného ze systému rostlinných společenstev ČR. Pro jednotlivé fyziotypy jsou uvedeny stručné charakteristiky, dynamika, typy ohrožení a základy managementu. Připojeny jsou speciální pokyny pro kontrolu vybraných expanzivních rostlin.

Gregorová B. a kol.: *Monitoring zdravotního stavu dřevin. Část I. Sběr základních dat*. ČÚOP, Praha 1994. 42 str. a příloha.

Popis chorob, základní diagnostika a vyhodnocování stavu dřevin. Text je doplněn perokresbami (znaků poškození, škůdců ap.), barevnými fotografiemi a ukázkou záznamu ve standardizovaném dotazníku.

Prach K.: *Monitorování změn vegetace, metody a principy*. ČÚOP, Praha 1994. 70 str. (vč. přílohy).

Změna je jev, o jehož poznání jde v ekologii nejvíc. Prostředkem k němu je dlouhodobé sledování — monitoring. Jaké parametry a na jaké úrovni biotické organizace měřit — to je předmětem první části publikace. Druhá část (příloha) popisuje konkrétní metody sběru dat používané na hladině rostlinné populace, společenstva až krajiny. Je obohacena o příklady výsledků a seznamem další literatury.

Pátková I. a kol.: *Metodika mapování krajiny*. ČÚOP, Výzkumné a monitorovací pracoviště v Brně, 1994. 34 str. a přílohy.

Metodika deklarovaná v úvodu jako odvozená z metodiky autorů Buček, Lacina et Bínová (1986). Váže se zejména na legislativně nový pojem — významný krajinný prvek (VKP), jímž jsou ze zákona lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy a další ochrana přírody registrované prvky. Značný důraz je v kontextu jihomoravské lesnické školy kladen na les.

Vondrušková H. a kol.: *Metodika mapování krajiny*. ČÚOP, SMS Brno — regionální kan-

celář Hradec Králové, Brno 1994. 56 str. a přílohy.

Alternativní metodika k předchozí variantě (tyto dvě byly v oponentním řízení vybrány k dalšímu rozpracování z osmi předložených). Hodnotí krajinný prostor na základě rozdílů v užití krajiny a v antropogenním zatížení. Postup je doplněn o další vrstvy charakteristik — potenciální vegetaci krajiny, erozní ohrožení pozemků, úpravy vodního režimu apod.

Řepka R., Kailer P. a kol.: *Metodika mapování fytoocenóz významných z hlediska ochrany přírody a krajiny*. Verze 3.0. ČÚOP, Praha 1994. 84 str.

Publikace má část metodickou a část speciální. První z nich obsahuje organizaci mapování, podklady a pomůcky, práci v terénu a způsoby zpracování. Část druhá zahrnuje klíčová slova přírodních charakteristik a přehled mapovacích jednotek včetně používaného systému rostlinných společenstev.

Absolon K. a kol.: *Metodika sběru dat pro biomonitoring v chráněných územích*. ČÚOP, Praha 1994. 70 str.

Metody vymezení ploch v chráněných územích ČR pro další sledování a přehled ploch již existujících obsahuje část zařazená hned po úvodu. Další obsah je rozdělen do části botanické, zoologické a hydrobiologické. Tabulky a instruktážní obrázky reprezentují příklady zpracování.

Šborník: *Metodika mapování přírody a krajiny*. ČÚOP, Praha 1994. 70 str.

Celkem 8 autorů pojednává o obecných tématech nebo o regionálních zkušenostech z ochrany přírody (obecná východiska mapování fyziotypů, vegetační mapování na Křivoklátsku, využití leteckých snímků pro mapování vegetace, metody počítačového zpracování dat při mapování krajiny, floristické mapování v navrhovaném NP České Švýcarsko).

Pavel Kovář